

NORGES HØYESTERETT

Den 23. mars 2017 avsa Høyesterett dom i

HR-2017-625-A, (sak nr. 2016/2032), sivil sak, anke over dom,

Sørreisa kommune

(advokat Marianne Abeler – til prøve)

mot

Målselv kommune

(advokat Kristoffer Dons Brøndbo – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Ringnes:** Saken gjelder krav om refusjon for kostnader til helse- og omsorgstjenester. Spørsmålet er om helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum gir hjemmel for forskriftsbestemmelse som åpner for refusjonskrav mot tidligere bostedskommune, når brukeren har bosatt seg i institusjonskommunen etter endt institusjonsopphold.
- (2) I april 2011 overtok barneverntjenesten i Dyrøy og Sørreisa kommuner omsorgen for en snart 17 år gammel gutt. Han hadde flere psykiske diagnoser og behov for døgnekontinuerlig oppfølging fra personale med særlig kompetanse. I forbindelse med omsorgsovertakelsen ble gutten plassert på en privat barnevernsinstitusjon i Målselv kommune.
- (3) Noe tid etter at han fylte 18 år, ble han utskrevet fra institusjonen, og etter eget ønske bosatte han seg i Målselv kommune.
- (4) Målselv kommune traff vedtak 11. februar 2013 om omsorgstjenester for gutten, og har fra 1. februar 2013 betalt for ytelsene. Samtidig med vedtaket ble det fremsatt krav mot Sørreisa kommune om refusjon for utgiftene til omsorgstjenestene.
- (5) Det er opplyst at nettokostnadene – etter fradrag for tilskudd fra staten – er cirka to millioner kroner i året.
- (6) Refusjonskravet ble fremmet med grunnlag i forskrift 16. desember 2011 nr. 1348 om kommunens dekning av utgifter til helse- og omsorgstjenester § 2 fjerde ledd.

- (7) Sørreisa kommune aksepterte ikke kravet, og Målselv kommune reiste søksmål for Senja tingrett med krav om betaling av påløpte kostnader. Det ble videre krevd dom for at Sørreisa kommune skulle betale refusjon til Målselv kommune for enhver fremtidig betalingsforpliktelse for helse- og omsorgstjenester til gutten.
- (8) Ved Senja tingretts dom 7. desember 2015 ble Sørreisa kommune frifunnet. Sakskostnader ble ikke tilkjent. Tingretten bygget på at refusjonskravet ikke hadde hjemmel i lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester § 11-1 andre ledd andre punktum, og at det ikke var grunnlag for utvidende tolkning av hjemmelsbestemmelsen.
- (9) Målselv kommune anket til lagmannsretten. Under saksforberedelsen ble det besluttet å dele forhandlingene, slik at lagmannsretten først skulle avgjøre om det var rettslig grunnlag for Målselv kommunes refusjonskrav.
- (10) Hålogaland lagmannsrett avsa 26. august 2016 dom med slik domsslutning:
- "Målselv kommune har krav på refusjon fra Sørreisa kommune."**
- (11) Avgjørelsen av sakskostnadene ble utsatt til endelig avgjørelse treffes i instansen, jf. tvisteloven § 20-8 første ledd.
- (12) Lagmannsretten viste til uttalelser i forarbeidene til helse- og omsorgstjenesteloven og la til grunn at hjemmelsbestemmelsen i loven åpner for å videreføre ordningen som gjaldt etter den opphevede sosialtjenesteloven, med rett til refusjon fra tidligere oppholdskommune.
- (13) Sørreisa kommune har anket til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen.
- (14) Den ankende part – *Sørreisa kommune* – har i korthet gjort gjeldende:
- (15) Helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum gir ikke hjemmel for at en kommune kan kreve refusjon fra tidligere oppholdskommune for helse- og omsorgsutgifter til brukere som har fast opphold i institusjonskommunen. Forskriften § 2 fjerde ledd har derfor ikke tilstrekkelig hjemmel.
- (16) Det kan ikke utledes av forarbeidene at lovgiver har ment å videreføre refusjonsordningen som gjaldt etter tidligere lovgivning, og det er ikke grunnlag for utvidende tolkning av forskriftshjemmelen. Ved lovtolkningen må det legges til grunn at kommuner er egne rettssubjekter, og at legalitetsprinsippet gjelder for myndighetsinngrep overfor kommuner.
- (17) Også reelle hensyn tilsier at en kommune som yter helse- og omsorgstjenester til brukere som har bosatt seg i kommunen etter utskrivning, ikke kan kreve refusjon fra tidligere oppholdskommune.
- (18) Subsidiært anføres det at forskriften ble opphevet ved Helse- og omsorgsdepartementets rundskriv 21. mars 2014.
- (19) Den ankende part har nedlagt slik påstand:

"1. Sørreisa kommune frifinnes.

2. Sørreisa kommune tilkjennes sakens omkostninger for alle retter."

- (20) Ankemotparten – *Målselv kommune* – har i korthet gjort gjeldende:
- (21) Lagmannsrettens dom er riktig. Helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 gir etter en streng ordlydsfortolkning ikke tilstrekkelig hjemmel for forskriften § 2 fjerde ledd. Men det avgjørende ved lovtolkningen må være lovgiverens intensjon, slik denne blant annet fremgår av forarbeidene. Lovgivers mening var å videreføre den tidligere refusjonsordningen i sosialtjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum jf. § 10-1 andre ledd tredje punktum. Forarbeidene lest i sammenheng gir klar støtte for dette.
- (22) Det såkalte Berntutvalget foreslo i NOU 2004: 18 en forskriftshjemmel som skulle sikre at sosialtjenestelovens refusjonsordning kunne videreføres. Dette var også Helse- og omsorgsdepartementets forutsetning da lovforslaget ble utarbeidet.
- (23) Bruken av formuleringen "en annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold" i høringsforslaget og proposisjonen må bero på en glipp. Det var ikke meningen å endre realitetsinnholdet i Berntutvalgets forslag eller å innføre en annen ordning enn den som fulgte av gjeldende rett. Lovgivers intensjon fremgår dessuten klart og utvetydig av departementets høringsforslag til ny forskrift og i brev til Justisdepartementets lovavdeling. Lovavdelingens uttalelse er ikke tilstrekkelig forankret i forarbeidene og kan ikke tillegges vekt.
- (24) Den ankende parts subsidiære anførsel om at forskriften er opphevet, er åpenbart grunnløs.
- (25) Målselv kommune har nedlagt slik påstand:

"1. Anken forkastes.

2. Sørreisa kommune dømmes til å erstatte Målselv kommunes saksomkostninger."

- (26) *Jeg er kommet til at anken må tas til følge.*
- (27) Etter helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum kan departementet i forskrift gi bestemmelser om utgiftsfordeling mellom kommuner og om behandling av tvister om dette.
- (28) Forskrift om kommunens dekning av utgifter til helse- og omsorgstjenester ble vedtatt 16. desember 2011 og trådte i kraft samtidig med ikrafttredelsen av loven – 1. januar 2012.
- (29) Jeg ser først på spørsmålet om domstolenes kompetanse.
- (30) Forskriftsbestemmelsen om *tvisteløsning* er inntatt i § 3 tredje ledd:

"Oppstår det tvist mellom kommuner om tjenestetilbudet, kan kommunene kreve at fylkesmannen avgjør tvisten."

- (31) Begge parter har for Høyesterett gitt uttrykk for at bestemmelsen ikke utelukker at domstolene har kompetanse til å avgjøre tvisten mellom dem.
- (32) Forhistorien er at Fylkesmannen i Troms 11. april 2014 traff vedtak om at Målselv kommune ikke hadde krav på refusjon fra Sørreisa kommune. Det ble i vedtaket vist til Helse- og omsorgsdepartementets rundskriv til landets kommuner og fylkesmenn 21. mars 2014. Her uttalte departementet, på bakgrunn av en uttalelse fra Justisdepartementets lovavdeling, at helse- og omsorgstjenesteloven ikke gir tilstrekkelig hjemmel til i forskrift å regulere refusjon av utgifter som oppstår etter utskrivning, når brukeren har fast opphold i institusjonskommunen.
- (33) Fylkesmannen fattet vedtak om omgjøring 20. oktober 2014 og avviste begjæringen om å behandle tvisten. Begrunnelsen var nå at fylkesmannens tvisteløsningskompetanse var bortfalt som følge av at forskriftens refusjonsbestemmelse måtte anses ugyldig. Avslutningsvis i vedtaket het det:
- "Målselv kommune og Sørreisa kommune må etter dette selv vurdere sin rettsstilling, eventuelt fremme kravet løst i ordinært rettsapparat. Det presiseres at opphevelsen av vår avgjørelse av 11.4.2014 ikke medfører noen realitetsendring for partene da det etter hovedregelen i helse- og omsorgstjenesteloven § 11–1 går frem at denne typen utgifter skal dekkes av oppholdskommunen."**
- (34) Tvistespørsmålet i foreliggende sak er om en forskrift har tilstrekkelig lovhjemmel, og derved om en kommune i medhold av forskrift kan pålegges økonomiske forpliktelser. Jeg kan vanskelig se at det har vært meningen med regelverket å avskjære kommunene fra å få prøvd et slikt spørsmål for domstolene. Hvilke grenser som ellers gjelder for domstolenes kompetanse i lys av Høyesteretts avgjørelse i Rt. 2007 side 234 og ordlyden i forskriften, er et spørsmål som det ikke er nødvendig å ta stilling til i denne saken.
- (35) Jeg går etter dette over til å vurdere *hjemmelsspørsmålet* – om helse- og omsorgstjenesteforskriften § 2 fjerde ledd har tilstrekkelig hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum.
- (36) Helse- og omsorgstjenestelovens hovedregel er at ansvaret for å tilby helse- og omsorgstjenester ligger hos den kommunen hvor brukeren *oppholder seg*, jf. § 3-1. Ofte er dette personens bostedskommune, men ansvaret gjelder også for personer som oppholder seg midlertidig i kommunen. Oppholdsprinsippet er begrunnet i hensynet til en lett tilgjengelig helse- og omsorgstjeneste og at personer med omsorgsbehov ikke skal bli kasteballer mellom kommuner, se blant annet Prop. 91 L side 435.
- (37) Kommunens plikt til å sørge for personer som oppholder seg i kommunen, fører også med seg et økonomisk ansvar. Dette reiser spørsmål om fordelingen av kostnader når brukeren har eller har hatt tilknytning til andre kommuner enn oppholdskommunen. Helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 andre ledd regulerer dette:
- "Kostnadene ved de tjenester og tiltak som er nevnt i første ledd, skal dekkes av den kommunen som etter § 3-1 og § 10-8 er ansvarlig for å yte tjenesten eller sette i verk tiltaket. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsfordelingen mellom to eller flere kommuner der en pasient eller bruker får tjenester av en annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold, og om behandling av tvister mellom kommuner om utgiftsfordeling i slike tilfeller."**

- (38) Første punktum fastslår hovedregelen: Det er oppholdskommunen som har kostnadsansvaret. Etter andre punktum kan departementet i forskrift fastsette unntak fra dette – i praksis gi regler om refusjon – i tilfelle hvor "en pasient eller bruker får tjenester av en annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold". Vilkåret for å kunne kreve utgiftsdekning fra en annen kommune er altså at personen oppholder seg *midlertidig* i oppholdskommunen.
- (39) Et midlertidig opphold kan for eksempel knytte seg til ferieopphold, men også til opphold på institusjon eller et midlertidig opphold etter utskrivning. Når en person velger å bosette seg fast i institusjonskommunen etter institusjonsoppholdet – som er situasjonen i vår sak – er oppholdet ikke lenger midlertidig.
- (40) Forskriften § 2 fjerde ledd lyder:
- "For utgifter til tjenester som nevnt i tredje ledd som oppstår etter utskrivningen fra institusjon kan institusjonskommunen kreve refusjon av den kommunen som var oppholdskommune forut for inntak i institusjon."**
- (41) Tjenestene det vises til, er personlig assistanse, avlastningstiltak, omsorgslønn og brukerstyrt personlig assistanse, jf. tredje ledd. Jeg nevner også at det i forskriften § 3 første ledd er bestemt at krav om refusjon etter § 2 bare kan fremmes i den grad det er oppnådd enighet om tjenestetilbudet med den kommunen som var oppholdskommune forut for inntak i institusjonen.
- (42) Kravet om refusjon etter forskriften kan, som det fremgår, rettes mot "den kommunen som var oppholdskommune forut for inntak i institusjon". Refusjonskravet er ikke betinget av at brukeren bor midlertidig i institusjonskommunen, og det omfatter også betaling for omsorgstjenester til brukere som etter institusjonsoppholdet bor fast i institusjonskommunen. Refusjonskrav for utgifter til slike brukere faller imidlertid utenfor ordlyden i hjemmelsbestemmelsen i § 11-1 andre ledd andre punktum, som altså gjelder der en pasient eller bruker får tjenester av "en annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold".
- (43) Spørsmålet blir om det er grunnlag for å tolke lovbestemmelsen *utvidende*, slik Målselv kommune anfører.
- (44) Som utgangspunkt for tolkningen, peker jeg på at den knytter seg til en delegasjonsbestemmelse, som har høyere rang enn forskriften. Det har dessuten betydning at delegasjonsbestemmelsen regulerer kompetansefordelingen mellom Stortinget og den utøvende myndighet – departementet. En forskriftsmyndighet kan ikke uten lovhjæmmel definere sin egen kompetanse. Det hjemmelskravet som her gjelder, tilsier at ordlyden i hjemmelsloven iallfall ikke kan fravikes uten klare holdepunkter i forarbeidene for at lovens formulering gir et uriktig uttrykk for Stortingets mening.
- (45) På bakgrunn av dette ser jeg nærmere på lovhistorikken og forarbeidene.
- (46) Helse- og omsorgstjenesteloven avløste lov 13. desember 1991 om sosiale tjenester (sosialtjenesteloven). Paragraf 10-1 andre ledd første punktum fastsatte – som unntak fra oppholdsprinsippet – at plikten til å yte tjenester for den som oppholder seg i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester, lå hos den kommunen som var

oppholdskommune forut for inntaket. Videre fulgte det av tredje punktum i bestemmelsen:

"Etter utskrivningen skal de sosiale tjenester ytes av sosialtjenesten i den kommune der vedkommende tar opphold, men utgiftene kan kreves refundert av oppholdskommunen forut for inntaket i institusjonen eller boligen med heldøgn omsorgstjeneste."

- (47) Paragraf 11-1 regulerte kommunens økonomiske ansvar for sosialtjenesten, og i andre ledd andre punktum var det bestemt at "[b]are etter reglene i §§ 10-1 annet ledd siste punktum og 11-2 kan det kreves at disse kostnadene skal dekkes av andre".
- (48) Regelen var historisk begrunnet. Formålet var blant annet å skjerme institusjonskommunene for kostnadene som ville påløpe i forbindelse med HVPU-reformen. Forståelsen av bestemmelsen synes å ha vært at refusjonsadgangen skulle gjelde uavhengig av hvor lenge brukeren var avhengig av sosiale tjenester i den nye kommunen, jf. Andenæs med flere, Sosialrett, 6. utgave (2003) side 211.
- (49) Forslag til ny helse- og sosiallovgivning ble fremlagt av et utvalg som skulle foreslå bedre harmonisering av den kommunale helse- og sosiallovgivningen. Utvalget – som kalles Berntutvalget – fremla sitt forslag i NOU 2004: 18.
- (50) Utvalget la til grunn at oppholdsprinsippet skulle være hovedregelen, men foreslo at det i forskrift kunne fastsettes avvik fra dette utgangspunktet. Bestemmelsen var inntatt i lovforslaget § 2-2 nr. 1 og hadde denne ordlyden:

"Kommunen er ansvarlig for at alle som oppholder seg der, får nødvendige sosial- og helsetjenester etter loven her. Kongen kan gi regler om utgiftfordelingen mellom to eller flere kommuner hvor en tjenestemottaker får tjenester av en annen kommune enn hjemstedskommunen, herunder hva som i denne sammenheng skal regnes som hjemstedskommune for tjenestemottaker."

- (51) I begrunnelsen for forslaget het det i utredningen side 130:

"Andre setning erstatter refusjonsregelen i Sosialtjenesteloven § 10-1, andre setning, med en fullmakt for Kongen til å gi forskrifter om dette temaet. Som denne regulerer andre setning her spørsmålet om avvik fra det alminnelige utgangspunktet; at hver kommune dekker de utgiftene som påløper til sosial- og helsetjenester der. Etter utvalgets oppfatning er det behov for et mer fleksibelt og nyansert regelverk enn dagens regel, tilpasset de til enhver tid foreliggende finansierings- og tilskuddsordninger. I første omgang kan man imidlertid om ønskelig videreføre dagens ordning ved forskrift."

- (52) Berntutvalget gikk ikke konkret inn på problemstillingen som vår sak gjelder. Utvalget ønsket imidlertid å legge til rette for å kunne videreføre "dagens ordning", og derved – slik jeg forstår det – legge til rette for at sosialtjenestelovens regulering av kostnadsansvaret ved institusjonsopphold og etter utskrivning fra institusjon, skulle kunne videreføres.
- (53) Et sentralt element i den foreslåtte forskriftshjemmelen var at Kongen kunne bestemme hva som skal regnes som hjemstedskommune. Utvalget presiserte at kriteriet ikke var ment som noe selvstendig avgrensningskriterium for Kongens forskriftskompetanse, og at avgjørelsen "... forutsettes å inngå som en integrert del av vurderingen av i hvilke

situasjoner det er rimelig og rasjonelt at det foretas en slik utgiftsdeling", jf. utredningen side 130.

- (54) Etter min vurdering kunne den fleksible forskriftskompetansen som utvalget her foreslo, innen visse rammer ha gitt hjemmel for en forskriftsbestemmelse som hadde dekket refusjon fra tidligere oppholdskommune, selv om brukeren bosatte seg fast i institusjonskommunen.
- (55) Det gikk nærmere seks år før Helse- og omsorgsdepartementet sendte et lovforslag på høring. I høringsnotatet datert oktober 2010 er drøftelsen særlig knyttet til de økonomiske konsekvensene av oppholdsprinsippet i relasjon til personer som oppholder seg midlertidig i kommunen, spesielt for ferie- og hyttekommuner. Heller ikke departementet drøftet konkret spørsmålet om refusjon av oppholdskommunens kostnader etter utskrivning fra institusjon.
- (56) Departementet redegjorde for Berntutvalgets forslag og var enig i at de nærmere bestemmelsene om refusjon skulle fastsettes i forskrift. Forslaget om at innholdet av "hjemstedskommune" skulle fastsettes i forskrift, ble imidlertid ikke fulgt opp. I stedet foreslo departementet å ta inn i forskriftshjemmelen at "vedkommende har fast bosted eller fast opphold" i en annen kommune enn institusjonskommunen. Også innholdsmessig var dette en annen løsning enn den Berntutvalget hadde foreslått. Forskjellen mellom de to lovforslagene er ikke kommentert i høringsnotatet.
- (57) Hva departementet har ment, er ikke klart. Jeg viser til at det på side 350 uttales at "[h]ensikten med å foreslå en forskriftshjemmel er å gi en mulighet til å videreføre gjeldende ordning". Videre heter det at lovforslaget ikke medfører økonomiske eller administrative konsekvenser, men det presiseres samtidig at disse konsekvensene må utredes i forbindelse med utarbeidelsen av forskriften.
- (58) Lovproposisjonen, Prop. 91 L (2010–2011), viderefører i hovedsak synspunktene og forslagene i høringsnotatet. Spørsmålet om å opprettholde gjeldende refusjonsordning ble tatt opp av Bergen kommune i høringsrunden, men jeg kan ikke se at departementet tok direkte stilling til problemstillingen. På side 503 heter det:
- "I andre ledd første punktum er det foreslått en videreføring av sosialtjenesteloven § 11-1 andre ledd første punktum. Sosialtjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum er delvis erstattet av en ny regel om at departementet i visse tilfeller kan gi forskrifter om utgiftsfordelingen mellom to eller flere kommuner og om behandling av tvister mellom kommuner om utgiftsfordeling. Denne forskriftshjemmelen gjelder for tilfeller der en pasient eller bruker får tjenester fra en annen kommune enn den kommunen der vedkommende har fast bosted eller fast opphold. Hensikten med forskriftshjemmelen er å gi en mulighet for å videreføre gjeldende ordning."**
- (59) Også her fremkommer uttalelsen om at hensikten er å videreføre "gjeldende ordning". Den kan indikere at lovgivers intensjon var å videreføre ordningen med refusjon fra tidligere oppholdskommune. Men dette utsagnet står delvis i motstrid til forslaget om at refusjon kan kreves fra "den kommunen der vedkommende har fast bosted eller fast opphold".
- (60) Det er etter mitt syn ikke mulig å utlede noen klar lovgivermening fra disse forarbeidene. Enkelte uttalelser indikerer at departementet ikke la opp til endringer i forhold til tidligere lovregulering. Samtidig viser forarbeidene at departementet tok et bevisst valg ved ikke å velge Berntutvalgets fleksible hjemmelsregulering, men i stedet valgte å fastsette

kriteriene for refusjon i selve lovbestemmelsen, med et annet realitetsinnhold enn det utvalget foreslo.

(61) Et hovedinntrykk er dessuten at departementet har ønsket å styrke oppholdsprinsippet gjennom en klar lovfesting av unntakene, i stedet for å overlate dette til forskrifter. Jeg kan altså ikke se at departementets lovforslag beror på en åpenbar misforståelse eller feil.

(62) I innstillingen fra Stortingets helse- og omsorgskomiteé, Innst. 424 L (2010–2011) uttaler komiteen:

"Komiteen deler synet på at det er oppholdsprinsippet som må legges til grunn for kommunens sørge for-ansvar. Komiteen ser selsagt at dette kan føre til ekstra belastninger i perioder for eksempel for 'feriekommuner', men viser til at dette er en faktor som vurderes ved skjønnsmiddeltildeling. Komiteen ser at en kombinert oppholds/bostedsordning eller en slags gjestepasientordning fort kan føre til økt byråkrati. Komiteen merker seg at lovforslaget gir departementet anledning til å forskriftsfeste en utgiftsfordeling mellom bostedskommune og oppholdskommune."

(63) Dette underbygger at det ikke er åpnet for å kreve refusjon fra tidligere oppholdskommune, og at det er midlertidig opphold som er rammen for refusjonsbestemmelsene.

(64) Etter at loven var trådt i kraft, tok Bergen kommune opp hjemmelsspørsmålet med Helse- og omsorgsdepartementet. Departementet forela tolkningsspørsmålet for Justisdepartementets lovavdeling. Lovavdelingen kom, som tidligere nevnt, i en uttalelse 17. september 2013 til denne konklusjonen:

"Vi er etter dette tilbøyelig til å anta at helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum ikke gir hjemmel til å fastsette forskriftsbestemmelser om at en institusjonskommune kan kreve refusjon hos tidligere oppholdskommune for utgifter til tjenester etter loven for pasienter eller brukere som tar fast bosted eller opphold i institusjonskommunen etter endt institusjonsopphold."

(65) Jeg tillegger dette en viss vekt. Jeg legger også noe vekt på at Helse- og omsorgsdepartementet i et oppfølgende rundskriv til fylkesmennene og kommunene 21. mars 2014 fremholdt at forskriften ikke hadde tilstrekkelig hjemmel.

(66) I rundskrivet heter det avslutningsvis:

"Det er i dag et spørsmål om ordningen [med refusjon] har utspilt sin rolle og mer bidrar til tidkrevende prosesser og saksbehandling enn en rettferdig utgiftsfordeling mellom kommuner."

Den hjemmelssituasjonen som nå er avdekket, innebærer at det vil kreves lovendringer dersom refusjonsadgangen også skal gjelde i etterkant av et institusjonsopphold. Departementet vil vurdere hvorvidt det er behov for refusjonsadgang i etterkant av et institusjonsopphold."

(67) Begge parter har søkt å underbygge sine tolkningsalternativer med henvisning til reelle hensyn. Som det fremgår av departementets uttalelse, er imidlertid kostnadsfordeling mellom kommuner et utpreget politisk spørsmål, som må løses gjennom lovgivning.

(68) Jeg konkluderer etter dette med at helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum ikke gir hjemmel for en forskriftsbestemmelse som pålegger tidligere

oppholdskommune å betale refusjon for utgifter til brukere som har tatt fast opphold i institusjonskommunen etter utskrivning.

- (69) Sørreisa kommune har fått medhold, og saken har ikke budt på tvil. Kommunen bør da få tilkjent sakskostnader for alle instanser etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2.
- (70) Kommunens prosessfullmektig har krevd et salær på 446 785 kroner for Høyesterett, som med tillegg for merverdiavgift utgjør 558 481 kroner. Målselv kommune har protestert på størrelsen på kravet.
- (71) Jeg finner at kravet overstiger det som var nødvendig, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. Saken gjelder et oversiktlig tvistetema, og rettskildebildet er begrenset til ganske få kilder. Etter mitt skjønn bør det samlede salær for Høyesterett, inklusive merverdiavgift, nedsettes til 320 000 kroner. Til dette kommer utlegg med 4 460 kroner og rettsgebyr for Høyesterett med 24 600 kroner.
- (72) Sakskostnadene for lagmannsretten var 173 989 kroner og for tingretten 192 680 kroner.
- (73) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Sørreisa kommune frifinnes.
 2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Målselv kommune 715 729 – syvhundreogfemtentusensyvhundreogtjueni – kroner til Sørreisa kommune innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
- (74) Dommer **Bårdsen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (75) Dommer **Bergsjø:** Likeså.
- (76) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (77) Justitiarius **Øie:** Likeså.
- (78) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Sørreisa kommune frifinnes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Målselv kommune 715 729 – syvhundreogfemtentusensyvhundreogtjueni – kroner til Sørreisa kommune innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: